

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:
Месечно 450 драхми, тромесечно 1350 драхми, годишње 54 драхми.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:
улица Краља Петра бр. 70.

БРОЈ 15 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 15 лепта

ГОВОР ЗАСТУПНИКА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА Министра Народне Привреде Господина Дра Велизара Јанковића

држан у Народној Скупштини поводом претреса законског пројекта о ратним кредитима

Најпре ћу говорити о административној контроли, унапред изјављујући, да ћу се на њој најмање задржати.

Шта је то административна контрола? То је она контрола коју сама влада врши, и то свака влада, па била она парламентарна или непарламентарна влада, — дакле контрола, коју сама влада врши над својим органима у границама своје администрације. За ову контролу нећу да кажем да је сада боља. То нека други са стране цене.

Али у сваком случају данас она није гора, т. ј. она је, објективно говорећи, у главном остала иста. Истина, има много мојих партиских пријатеља, који кажу да је она боља неголи раније што је била под коалиционом владом из простог разлога, што обично, веде, кад је хомогена влада, она више отвара очи кад чини издатке јер има да одговара пред групама које нису у влади заступљене, но што то има разлога да чини једна широка коалициона влада — без опозиције. (Драгољуб Јоксимовић: То су оријенталски појмови коалиционих влада, које треба да изведу на чистину, а не да их прикривају). Можда је тако у теорији, али у пракси изгледа, господине, да баш тако није. Али ја ипак кажем да на томе не инсистирам и о томе нећу да говорим. Понављам само, да та контрола сад није ништа гора и да, ако није боља но она под коалиционом владом, она је остала иста.

Друга врста финансиске контроле јесте рачунска или судска контрола. По закону о уређењу Главне Контроле њу код нас врши Главна Контрола, од владе независна установа, преко својих рачуноиспитача. Ова је контрола код нас доста ефикасна и врши се апсолутно над свима исплатама. Њу је важело после евакуације сам пређашњи коалициони кабинет и дао јој је могућност да се што пре организује. Та контрола ради и сада пуном паром и, могу рећи, да је она сада чак ефикаснија но што је раније била, и то из простог разлога: што је пређе, 1916. године била тек у почетку своје организације, а сад је у жеку рада, сада је контрола комплегирана, т. ј. сада већим бројем рачуноиспитача Главна Контрола располаже, те их сада има и тамо, где их раније није било. Тако нпр. сад имају

своје рачуноиспитаче и Војно Привредна Дирекција у Солуну и делегација у Ници и т. д.

Трећа и најинтересантнија за вас финансиска контрола јесте политичка, посланичка или парламентарна контрола. Кад се говори о финансијској контроли у Скупштини, обично се на њу највише и мисли, јер је контролисана кредита ствар парламента у првом реду, и зато ћу јој и ја поклонити више пажње но осталим.

Да видимо како се ова контрола може у опште да врши у теорији и у пракси? Може да се врши у главном на три начина.

Први и најважнији начин и прво средство парламентарне контроле јесте буџет. Друга тако исто ефикасна и јака контролна мера Скупштине јесте завршни рачун. Трећа и последња врста политичке контроле, господо, то су — парламентарни контролни одбори. Они се обично заводе онда, кад нема могућности да се буџет изради и поднесе, те се велике суме имају трошати у виду глобалних кредита.

Зашто данас немамо буџета? Зашто тражимо «глобалне» кредите?

Да пређем прво на буџет, на ову најгоднију контролу парламентарну. Зашто је ми у ствари данас немамо? Пре свега морам да констатујем да смо прошлога пута 1916. године, кад смо решавали послегње кредите (од 200 милиона) сви ми, и са деснице и са левце, изузев г. Косту Стојановића и либерале, свега десетак посланика, — сви ми онда били сложни у томе, да се буџет, док смо «ван земље» и живимо «на парче», не може да утврди и изведе. И зато смо били тада стали на гледиште, и ми радикали и ви само-сталци и напредњаци, да влади дамо глобалне кредите, не систематизирајући расходе, дакле да не тражимо буџет, а сад сте, ето, сви ви, сем нас радикала, то гледиште напустили! Зашто, питам се дакле, та господа посланици изданашње опозиције — симосталци и напредњаци — нису била и раније, кад су била у влади, за израду буџета и буџетску контролу, него то траже сад? Одговор је прост: само зато што су данас у опозицији. — Факат је, дакле, да је један једини посланик из финансиског одбора тада, који је био за ову врсту контроле, т. ј. за буџет, био г. Коста Стојановић. Он ју је једини

тада тражио и тврдио овде, да је онамогућа и безусловна, док смо сви ми остали стојали на супротном гледишту. Сада сте пак, кад је дошао хомогени кабинет наш, а сви ви остали прешли у опозицију, сви прешли гледишту г. Косте Стојановића. Е, не можете, господо, и не смете за једну и исту ствар — имати две теорије. Кад сте на влади онда се служите једном, а кад сте у опозицији онда другом. (Драгољуб Јоксимовић: Нема ту ништа нелогичног: коалиционој влади верујемо а хомогеној вашој влади не верујемо). Онда се то тако клог и каже у извештају мањине, а не наводи: те незнам немамо обавештења те не знам не ваља контрола! Ја могу да разумем жељу опозиције: да тражи више но што влада може да да, али тако исто и ви треба да разумете и то, да влада не може извршити опозицију толико на сустрет, колико она жели.

Ну, да пређемо на ствар! Питање: Зашто тражимо глобалне кредите? Зашто не можемо, ни данас, после годину и по дана од последњег скупштинског рада, да дамо годишње расходе детаљисане, у виду буџета, како би омогућили Скупштини њену контролу над одобреним кредитима? Зашто немамо данас буџета? Немамо и не можемо да дамо такав систематизирани буџет годишњих расхода најпре зато, господо, што нам недостају основни елементи за склапање буџета. Ти основни елементи потребни да се буџет може добро израдити — то су завршни рачуни за претходне две, три или четири године. А њих ми, господо, немамо. А ако немате овакве податке за прогледно време, ви истина можете дати такв буџет, само што тај буџет неће бити онакав какв треба да буде: неће одговарати правом стању ствари и неће бити слика предстојећег финансиског плана земље.

Рекло се, па шта се бар није радило као у Нишу 1914. године кад се стари буџет из 1914. године прогласио за 1915? Ми би могли заједно и сада да променимо корице на старом буџету 1914/15. год. па да на новом законском предлогу напишемо: Буџет за 1918. годину. Само да ли би нам такав буџет дао ону слику коју треба да нам да, да ли би одговорио новим измениеним потребама данас? Замислите: буџет из Ниша прогласити за буџет на Крфу!

Господин Др. Милан Мар-

ковић навео је у својој говору да Влада има ипак иза себе нешто поуздано, што треба да је наведе на то, да спреми и да систематизира буџет расхода. Он је казао: «прилике су се усталиле»; ми већ две до три године живимо под истим приликама, па према томе да нема великих промена у издацима и за то се и предвиђања лакша. Ја се с овим мишљењем г. Марковића не бих могао да сложим. Управо то само донекле могу. Прилике су се, г. Марковићу, на жалост, заједно усталиле; усталиле на велику жалост свију нас. Али, ја не бих желео да за овакву досадању, гробну и усталожену ситуацију дајем и утврђујем и читав један буџет за целу ову годину. Не бих дакле желео да ми склапамо никакав буџет за овакву ситуацију у изгнанству, чак и кад бих све елементе за њега имао, јер мислим, надам се и очекујем, посетићу г. Марковића да ће се ова страшна ситуација убрзо променити, да ћемо ускоро васкрснути из овога стања и наћи се у нашој лепој земљи. И зато се бојим, да би онда овакав буџет, који би сада дали, за овакве усталожене прилике у изгнанству, био апсолутно неупотребљив. Господо, шта ће мени, као министру финансија, буџет израђен за ове прилике у изгнанству, ако кроз пет до шест месеци или и после тога буџетом ушли у своју земљу са сасвим другим, новим и великим државним потребама, које сада не постоје и које, с тога, тај буџет неће моћи ни да задовољи? (Др. Милан Марковић: Дајте ви нама буџет, па ћемо после лако кад се вратимо у земљу!) Напротив, кад се вратимо у земљу неће бити тако лако са овде утврђеним буџетом; јер у опште буџет се веома тешко вољтира и у редовним приликама, а ми нећемо ваљда тек одмах по уласку у земљу сазивати Скупштину за промену буџета. Ми, господо, треба да имамо нешто већ готово, еластично у рукама, а не да тада држимо седнице и разговарамо о буџетској и финансиској политикој владиној.

Ја ћу да наведем само неколико примера из којих ће се видети, да је немогуће данас утврђивати овакав буџет расхода. За ове усталожене прилике, овде, Министарство Народне Привреде нпр. има врло мале издатке, мали буџет. Исто тако и Министарство Грађевина и Унутрашњих Дела. Она се дакле, сада и не виде. Али онога тренутка, кад уђемо у земљу, ми, у тим министарствима: привреде, грађевина и т. д. мораћемо да имамо сасвим другачије, веће издатке, друге буџете. Њих ће изискивати ре-

конституција земље, како у погледу привредне тако и у погледу грађевинске и опште унутарње политике. И ако би Скупштина тим Министарствима дала сада буџет, тај буџет не би био по уласку у земљу ни верно огледало новог стања ни обим ни мерило полова и рада, које желимо у земљи да учинимо и који се тада морају учинити. (Глас са левце: За то постоје ванредни кредити). За то и тражимо само ванредне кредите, глобалне, еластичне, нераспоредне. Али се и обрнуто може десити. Министарство Просвете нпр. сада има један огроман издатак на издржавање својих питомаца. Ако би тај издатак, који иде у милионе, оставили и у буџету за целу 1918. годину, а у току године вратиле се у земљу, ја вас питам, да ли би наша земља могла и смела да прими тај и толики издатак и кад се будемо вратили на своје огњиште? Не! Ти се питомци сада издржавају о трошку државе, али кад се будемо вратили у земљу највећи део њихов мораће се издржавати на нашем универзитету, мораће се издржавати приватно, о трошку и буџету својих родитеља, који су данас остали у земљи или су овде без средстава.

Као што видите, тешко је предвиђати буџетом издатке сада, кад смо у изгнанству и у пуном жеку рата, кад се свакога дана ситуација може променити и увести нас у земљу. Сваки буџет, који би био овде утврђен не би ни у колико, ако уђемо у земљу, одговарао приликама тамошњим, па ма на његовим корицама и писао: «Буџет Краљевине Србије за 1918. годину». Био би дакле постојећи фиктиван. Дакле, да утврђујемо буџет за стално изгнанство овде, нема смисла, чак и кад би се то по досадањим подацима могло. Али, господо, да одмах доведем умирим Народној Скупштини! Ми и ако тражимо од вас глобалне кредите, — по оном истом рецепту и праву по коме их дала коалициона влада и добила их — ипак, господо, у овом истом законском тексту, којим тражимо тај глобални кредит, у једној одредби (чл. 2), један велики део државних расхода везујемо у ствари, истина посредним путем, за буџетска ограничења. Именовани чл. 2 законског пројекта задржава у сили чл. 4 закона о ванредним кредитима од 1916. године, по коме ће се и у будуће сви издаци предвиђени у буџету за 1915. год. трошати само «до износа тих партија». Дакле и у овом пројекту имате прикривено систематизирање расхода и то у првом реду

плате чиновника и личне расходе. А то је добро, јер је најопасније за Скупштину и за Министра Финансија ако нема за плате утврђен буџет! Зато будите мирни, јер се та одредба везује и за овај законски пројекат. (Др. Милан Марковић: То је баш оно што не ваља, јер можете да трошите колико хоћете). Чудо се са тиме преклане могао сложити са овим колега г. Марковић, а сад не може!

Да се не би казало: Па колики су ти издаци, који су везани за партије из буџета од 1915. године; колико износе ти издаци, ти буџетски расходи, који остају и при глобалном кредиту у границама буџетског распореда, — ја ћу одмах изнети цифре. Из завршног рачуна за 1916. годину види се, да је од целокупне суме од 156 милиона, утрошене у 1916. години, било утрошено по буџету т. ј. онако како је парламент желео округло 63 милиона динара. А ван буџета, из глобалних кредита, утрошено је по решењу Министарског Савета уз сарадњу Парламентарног Одбора око 93 милиона динара. Према томе, господо, кад се сравне ове две цифре, види се, да је, ако не половина а оно равно две петине од целокупног расхода, који је учињен из глобалних кредита у тој години, утрошено по буџету, који је дала Народна Скупштина. А тај члан који ту обавезу буџетског тражења наређује, члан четврти, важи и данас, предлаже се опет. Дакле и на даље остаћемо везани великим делом за буџет из 1915. године.

Интересанно је да је и од ових ванбуџетских расхода од 93 милиона, дакле од три петине укупних расхода, — и то треба нарочито подвући — само Министарство Војно утрошило око 72 милиона динара, готово све на плате, новчану храну и друге личне издатке. Значи: за све остале цивилне струге и издатке утрошено је у 1916. години само у цело двадесет милиона динара тј. непуних 13%! Ту долазе сва друга министарства и сви материјални и лични издаци њихови!

Па зар да се онда после овога не запитамо: зар би смели са тако једном малом сумом, резервисаном за материјалне издатке, презентирати скупштински буџет за 1918. годину, која нас може у земљу увести? Зар са 20 и неколико милиона предвиђати материјалне издатке у буџету, који ће важити евантуално и по уласку у земљу? Зар се у том буџету сме задржати и цифра од преко 70 милиона динара за личне издатке Мини-

старства Војног, кад се зна да ће демобилизација у земљи ову цифру свести на испод половине? Дакле на што на основу данашњег стања доносити буџет, један читав годишњи предрачуни, за целу финансиску 1918. годину, кад нам она може донети убрзо читаву пертурбацију, у, вадамо се, само добром смислу?

«Глобалне» кредите у Француској и Бјелгеској У осталом овако финансирање у рату, помоћу глобалних кредита, без буџета детаљисаног, није само патент Србије. Господин Нинчић је лепо казао: Зашто данас буџет тражити од Србије, која је у пуном рату, у изгнанству, ван своје територије, ван свога елемента и далеко од својих финансиских извора, — кад ни француски парламент није тражио од француске владе да подноси буџет за читаве три прошле ратне године?! А при том су Французи у својој земљи, на својој територији, код своје куће?! Зашта се онда то у толико мање може тражити од нас. Француски министар финансија Клоц тек је ове године, после пуне три године, први пут поднео парламенту законски предлог о буџету. Ну, господо, да будете још више умирени и још боље обавештени, ја одмах додајем, да је овај буџет, који је Клоц поднео, обухватио само један врло мали део расхода француске републике. Јер, као што сам се уверио, буџет је поднесен само за редовне, сталне, перманентне издатке француске администрације, и то сем издатака министарства војног. А, господо, сем тога малога дела, редовних својих трошкова Француска држава, можете мислити, даје у рату и друга новчана средства, поред буџета, а та су средства много, много већа. Ви сте, господо, чули колико износи француско задужење које је све, у виду глобалних (тримесечних) кредита од парламента одобрено на војне и ратне трошкове и трошкове целе остале ванредне цивилне администрације, дакле трошкове који стоје у тесној вези са ратом. Дакле истичем да француски парламент и сада, кад је добио буџет за онај мали, трогодишњим искуством регулисани део расхода цивилних министарстава, француски парламент још и сада одобрава влади страховито велике глобалне кредите, апсолутно без икаквог буџетског ограничења. А ти глобални кредити, господо, за пет пута су већи но што износи онај део трошкова, који је уканалисан путем буџетизирања расхода!

Па кад, господо, Француска овако ради и посту-

старства Војног, кад се зна да ће демобилизација у земљи ову цифру свести на испод половине? Дакле на што на основу данашњег стања доносити буџет, један читав годишњи предрачуни, за целу финансиску 1918. годину, кад нам она може донети убрзо читаву пертурбацију, у, вадамо се, само добром смислу?

«Глобалне» кредите у Француској и Бјелгеској У осталом овако финансирање у рату, помоћу глобалних кредита, без буџета детаљисаног, није само патент Србије. Господин Нинчић је лепо казао: Зашто данас буџет тражити од Србије, која је у пуном рату, у изгнанству, ван своје територије, ван свога елемента и далеко од својих финансиских извора, — кад ни француски парламент није тражио од француске владе да подноси буџет за читаве три прошле ратне године?! А при том су Французи у својој земљи, на својој територији, код своје куће?! Зашта се онда то у толико мање може тражити од нас. Француски министар финансија Клоц тек је ове године, после пуне три године, први пут поднео парламенту законски предлог о буџету. Ну, господо, да будете још више умирени и још боље обавештени, ја одмах додајем, да је овај буџет, који је Клоц поднео, обухватио само један врло мали део расхода француске републике. Јер, као што сам се уверио, буџет је поднесен само за редовне, сталне, перманентне издатке француске администрације, и то сем издатака министарства војног. А, господо, сем тога малога дела, редовних својих трошкова Француска држава, можете мислити, даје у рату и друга новчана средства, поред буџета, а та су средства много, много већа. Ви сте, господо, чули колико износи француско задужење које је све, у виду глобалних (тримесечних) кредита од парламента одобрено на војне и ратне трошкове и трошкове целе остале ванредне цивилне администрације, дакле трошкове који стоје у тесној вези са ратом. Дакле истичем да француски парламент и сада, кад је добио буџет за онај мали, трогодишњим искуством регулисани део расхода цивилних министарстава, француски парламент још и сада одобрава влади страховито велике глобалне кредите, апсолутно без икаквог буџетског ограничења. А ти глобални кредити, господо, за пет пута су већи но што износи онај део трошкова, који је уканалисан путем буџетизирања расхода!

па: да свега за једну петину својих огромних расхода тражи буџет, ради парламентарне контроле, а за четири петине има глобалне кредите. — да ли се онда данас Србија много огрешила о ту контролу, кад је у 1916. години за две петине имала буџета, а за три петине глобалне кредите? А уз то, ми смо ван земље, висмо код своје куће, а Француска је у својој земљи, код своје куће! Ту поређења нема!

(Наставиће се)

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Лондон, 9. — Посланик Грчке на енглеском двору, Генадиос, поднео је оставку.

Берн, 9. — Према извештајима из Цариграда, цар Карло и царица Зита дочекали су са великим почастима. Цар и царица одсели су у Јулдиз. Карло је имао дуг разговор са султаном, а Буријан са Талат пашом.

ОДЛУЧНА РЕЧ

Царих, 9. маја
Прашки Народни Листови објавио је великим словима изгласану декларацију чехословачких посланика на седници војног одбора у аустријском парламенту од 23. априла. У декларацији се између осталог вели: »Пошто категорички одбијемо да санционишемо царску наредбу о мобилизацији људи између 43. и 50. године, што значи да је чехословачки народ одлучно да сам располаже са животима својих грађана, то наш народ тражи закључење брзог и правичног мира и у будуће жели да слободно живи у својој слободној држави.»

Ова декларација, потписана од свију чланова одбора и од бившег министра Прашка, била је забрањена у свима листовима.

УОЧИ ПОКУШАЈА

Предстојећи немачки напад —
Париз, 9. маја
Дописник Хавасове Агенције на западном војшту јавља: Главни немачки штаб известио је све команданте армија, да се укидају давања одсуства које је било дозвољено априла месеца.

Сви војници на одсуству морали су се вратити у своје јединице још пре осам дана. Трупe су извештене да ће се одсуства почети давати после два месеца. Ово је знак, између многих других, да се налазимо уочи крупних војних догађаја. Нема сумње, да ће Немачка покушати још један велики напад, како би остварила свој циљ.

Сви заробљени официри и војници тврде да ће Немци још жешће напасти.

Али ће непријатељ наићи на огромне тешкоће. Савезничке су армије у великом броју и у савршеној вези. Вероватно је да ће офанзива у Фландрији бити диверзија, а да ће главни објект новог непријатељског напора бити заузеће Амјена и раздвајање англо-француских армија. Немци могу напасти Амјен у три правца: 1). У правцу југо-истока и северо-запада, напад који би долазио са фронта Мондидие-Мореј; 2). У правцу истока и запада, т. ј. на фронт Албер Валер-Бретоне; 3). У правцу северо-истока и југо-запада, т. ј. на фронту Арас-Албер.

Из разлога, које не можемо изнети сада, изгледа да непријатељ озбиљно узиме последњу претпоставку. Сектор Арас-Албер биће ратно попрштено будуће непријатељске офанзиве.

КАРЛОВ ПОЛОЖАЈ

Пред катастрофом Хабзбурговаца —
Лондон, 9. маја
Тајмс сматра, да цар Аустрије увиђа опасност која угрожава његов престо.

Потлачени народи, државни до сада од стране круне насилном политиком и преваром, уграбили су прилику да јавно прокламују своје националне тежње сагласно демократским принципима које су Савезници усвојили.

Од великог су значаја силне манифестације у Кракову и Љубљани. Потом у Прагу велики национални збор који је одбацио антисловенску политику аустријске владе и изгласао јединство чешког народа и братство са Југословенима. Најзад, Југословени, Чеси, Пољаци, Румуни и Италијани држали су у Риму значајан конгрес и донели

одлуке од велике историјске важности.

Слични догађаји не могу се пренебрегнути, и судбина династије Хабсбурговаца зависи од њене од важности према њима.

Да ли је цар Карло водио рачуна о овој ситуацији? Да ли је у стању да подеси своје држање према разним народима? Тешкоће су избора врло велике.

УЗАЛУДНИ НАПОРИ

Пред новом нотом папјном —
Лондон, 9. маја
Коментаришући немачки маневар за мир, Дејли Телеграф вели: да ће главни објект овог покушаја бити Италија, како би се одвојили Савезници и на тај начин добио немачки мир, заснован на садашњој ратној карти. Према многим извештајима, путовања цара Карла стоје у вези са новим непријатељским напором за мир, иако је објављено да му је циљ искључиво уређење украјинског и балканског питања.

Немачки листови тврде, да се Папа спрема да објави нову ноту о миру. Тајмс телеграфује из Њујорка о томе питању следеће: Нико у Вашингтону не сумња у искреност Папе, али у садашњим приликама сматра се да његов апел не може постићи задовољавајуће резултате. У надлежним се круговима чени да је фактор, који би имао поколебати морал италијанских трупа, са свим без вредности.

РАЗЛОЗИ ОДЛАГАЊА

Зашто је нови покушај задовољео —
Париз, 9. маја
Сазнаје се из поузданог извора, да је главни немачки штаб одложио офанзиву из следећих разлога:

1). што официри употребљавају све своје напоре да код војника подигну морал који је услед последњег пораза и огромних губитака у току напада са свим опао;

2). што оскудица у преносним средствима успорава одлажање трупа и артиљерије из позадине на фронт;

3). што главни немачки штаб нема тачне и потпуне извештаје о концентрацији савезничких трупа, јер немачки авијатичари немају довољно смелости да лете над англо-француским линијама.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц коминике
Париз, 9. маја
Пешачких борба није било. Обична артиљеријска борба јужно од Соме, код Оазе и у Вогежима.

Авијатика. — У току 9 маја француски су авијатичари оборили 6 немачких аероплана и 9 других приморали да се спусте. Тога дана француске су ескадриле бациле 25.000 килограма експлозива на непријатељске логоре у Сантеру, на авијатичарски логор код Вовилера и на станице Перон, Несл, Шолн. Италијански авијатичари бомбардовали су станицу Монкорне и аеродром код Вил-о-Боа-Константоване су велике штете.

Енглески коминике
Лондон, 9. маја
Наше су трупе извршиле успешан локалан напад северо-запад од Мервиле, заробиле 30 војника и заплениле 6 митраљеза. Одбијен је непријатељски противнапад на наше нове положаје.

Извршили смо успешан пренапад југо-источно од Араса, заробили војника и запленили 1

митраљез. Активност непријатељске артиљерије на сектору Албера, према Ебитерну, између шуме Ниенс и Метерама и између Скарпе и коте 70 северно од Лапа.

Доцније. — Немци су поново извршили противнапад, са знатним снагама на наше нове положаје северо-западно од Мервиле на фронту од 1200 метара, али су били свуда одбијени. Наша је линија остала у целости.

Италиј. коминике
Рим, 9. маја
Одбијена је непријатељска чета која је покушала пренапад у области Сотокастело. Одбијен је још јачи непријатељски напад на падинама јужно од Саросо. Наше су трупе извршиле напад у правцу Фенера, нанеле непријатељу велике губитке из заробиле неколико војника. Наше оделење извршило је на брду Спинонча успешан пренапад и заробило 2 официра и војника.

У ваздушној борби савезнички авијатичари оборили су девет непријатељских аероплана.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

РОДИТЕЉИМА И УПРАВИТЕЉИМА ШКОЛА
Из Министарства Просвете и Црквених Послова објављено је под П.Бр. 4475 од 27. априла 1918. године ово:

Министарство Просвете и Црквених Послова има извештаја, да у појединим местима у којима су отворене српске основне школе извесни родитељи шаљу своју децу у туђе школе, или их приватно спремају на начин који је противан Закону о народним школама, или их никако не школују.

Да би се школовање и те деце изводило правилно и успешно, на основу чл. 4. и чл. 10. закона о народним школама, Господар Министар Просвете и Црквених Послова са П.Бр. 4435. од 25. текућег месеца одлучио је:

а) да у свима местима где су отворене српске основне школе, родитељи,

српски грађани, одмах пријаве своју децу која су дошла за школу, управитељима основних школа (од школским одборима), ради уписа у основну школу према одредбама чл. 23. закона о народним школама;

б) да уверења издавана појединцима о приватном спремању имају вредности само, ако у свему одговарају трећој алинеји истога члана;

в) да приватни ученици немају права користити се скраћеним програмима и скраћеним школским годинама предвиђеним законом о регулисавању школског рада због рата и његових последица;

г) да управитељи (школски одбори) српских основних школа на грчкој територији поднесу најдаље до 1. јуна ове године извештај о извршењу овога расписа заједно са именима оних родитеља, који и после овога расписа нису хтели послати своју децу у српску основну школу.

САОПШТЕЊА

— Г. Милован Илић, писар среза нишавског, да јави своју адресу Шефи Службе Безбедности, улица Краља Петра бр. 70. Солун.

— Да се јаве Одељењу Службе Безбедности улица Краља Петра бр. 70:

Недељко Лазић, улица Кавачки бр. 19 с позивом на бр. 1980.

Јован Крстић, Василије Чоданчевић, Јаков Волчевић, Самата Бужаревић и Тома Огњановић, сви из Галичница с позивом на бр. 1979.

— Извештајни биро у Женеву извештава да пошљку Ђоке Марића болничара по признаници бр. 1495 није могао испоручити Катици Марић, Београд Трговачка улица бр. 11, позива улагача да изајви коме се има новац предати и нека означи нову адресу.

Велимир Бурић обвезник да јави садању своју адресу по признаници бр. 17.178.

Вокан Ђевић обвезник да јави своју садашњу адресу, да би му се вратио новац по признаници 20.268.

Из канцеларије Обавештајног Биро-а у Солуну 7. маја 1918. године.

— Поп Јосиф Ристић из Брусника са станом у Препланској улици бр. 118 у Битољу, моли свакога оног који ма шта зна о његовом унуку Јовану Ристићу, из Брусника среза и округа битолског да му јави на чему ће му бити захвалан.

— Добио сам лужну и жалосну вест из Србије, да је наша никад непрекаљена кћи

ТОМКА
ученица IV раз. гимназије преминула у месецу јануару ове год. у цвету своје младости у својој 15. години живота у Ужицу, на рукама своје ојађене мајке и баке, после краћег боловања.

Извештавајући о овоме великом губитку своје пријатеље и позанике, молимо их за саучешће.

ОЖАЛОШТЕНИ: Отац Стеван М. Николић монопол. надзорник окр. пожарничког вој. обвезник П.Бр. 20, мајка Љубица, брат Ми-

лорад, сестре: Милена уч. гимна. и Живка, баба Анка, ујак Лазар Ј. Кречковић начелник ср. ујна Миленија, тетка Милка учитељица, теча Тисов Јањушевић у прав. поште, браћа: Михаило, Пера, Милош, Миленко и остала многобројна фамилија.

НОВА КЊИГА:
Тајна Превратна Организација, целокупан извештај са поватог претреса у Војном Суду за Официре, заједно са пресудама. Књига има 640 страна. Цена јој је 5 драхми.

Порудбине треба упућивати: Николи Л. Бркићу, новинару, — Солун, Краља Петра улица бр. 70 (у згради уредништва »Велике Србије»). Књига се може добити и у књижари М. Ристијевића, код Беле Куле, у Солуну.

СРПСКА КЊИЖАРА
М. РИСТИЈЕВИЋА
Код Беле Куле
Препоручује поред осталих књига: Роман »Хајук» др. 3. »Српску Драму» др. 4. »Енглескину у српској

војсци» др. 3-50. Доживљајима Наредника Миланина са додатком слика из српског повлачења кроз Албанију др. 3. »Југославију» др. 2-50. »Извештај свете жртве» др. 2. »На Капији Будућности» превод од Анатона Франса др. 1-50. »На Рекама Македонским» др. 1-50. »На Пољани» др. 1-50. »Под Тузином Крвом» др. 1-50. Велики календар »Домовина» др. 1. Календар чепни др. 0-40. Свеске »Мале Библиотеке» комад 0-40 др. Венеричне болести др. 2. Тајна Организација др. 5. Србијански Венац др. 2. Роман »Наше Срце» са сликама др. 4.

Речнике Стевовића комад др. 6-50.

Разговоре Српско-Француске, Талијанске и Енглеске писано српски др. 1-20

Практичан уџбеник француског језика са граматицом и конверзацијама од Алкалаја др. 4.

Уџбеник француског језика са француским речима и француско-српским разговорима од Пледа др. 2-50.

Учитељ енглеског језика са граматицом и конверза-

цијама од Б. Петровића драх. 3-50.

Дописне беле карте по најнижој цени.

Књижара моли поштоване клијенте са фронта да поруче преко курира пошту јој немогуће слати робу преко поште.

ЛЕТЊИ БИОСКОП
НОВИ ФАЛЕРОН
Улица Краљ. Олге бр. 12
данас и сутра нов програм.
Чист морски ваздух уз лепу и приватну музику.
Петак нов програм.

Д-р **АЛЕКСАНДРИДЕС**
Специјалиста за интерне болесте
Директор Болнице за заразне болесте
Прима свакога дана од 11 и по до 12 и по и од 5 до 6 часа у француској апотеци, улица Франк број 35, а од 3 до 4 код куће, у улици Престолојасла. Борфа бр. 25.
ИЗ Инјекција салварсана и галила против сифилиса.
7-18

ПАЖЊА
Пивница и Гостиница
»БЕОГРАД«
улица Краља Борфа бр. 74
мало подаље од Официрског Дома

отворила је своју лепу летњу башту покрај самог мора, заштићену од солунске прашице. Са баште је леп изглед на море и цело солунско пристаниште.

Целог дана точи се — у чашама — свеже солунско пиво.

Ко жели да проведе угодно време; доручкује, руча и вечера чиста српска јела и разне друге закуске нека посети пивницу »БЕОГРАД«.

Препоручује се
Тира К. Васил
трговац Београђанин
3-16

БЛАГОДАРНОСТ
Г. Милосав Марковић, учитељ — чиновник овог Бироа, положио је 20 драхми уместо четрдесетогодишњег помена својој супрузи пок. Јелени Марковићки, бившој учитељици основне школе у Средњеву, среза рамског, окр. г. пожарничког, да се набаве намирнице интернираним њеним другарицама-учитељицама.

Биро је ову суму преко овдашње Финансијске Делегације испослао у Ницу Одбору Госпоња за помоћ интернираним и заробљеним за намењену циљ.

У име интернираних учитељица Биро изјављује благодарност дародавцу на сећању другарица покојничких, а покојници жели рајско насеље.

Из канцеларије Обавештајног Бироа Српског Црквеног Крста у Солуну бр. 1894, 8. маја 1918. год.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Царих. — Немачка и Аустрија одобриле су Украјини зајам од 60 милиона рубаља.

Царих. — Немачки амбасадор у Москви опуномоћен је да штити финске интересе у Русији.

Царих. — Есад паша, бивши бранилац Јањине, послат је у Смирну да тамо угуши буњу.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон, 9. — Владе Споразума озбиљно проучавају стање у Русији и вољне су да помогну руске патриоте у предузетим мерама за акцију руског народа.

Царих, 9. — Поводом смањивања порције хлеба у Немачкој берлински листови су почели живу кампању противу предузетих мера. *Берлинер Тагеблат* пише: да ће ово ново искушење потпуно исцрпети немачки народ, који ће бити жртва немачких власника. *Форверц* каже: да је поновно смањивање хране, при крају четврте године, врло велика опасност за немачки народ и да последице могу бити недогледне.

Лондон, 9. — (Званично). — Француско-италијанске трупе на балканском фронту имале су значајан успех. Непријатељ је у Албанији потиснут и одбачен за 25 километара у дубину.

Царих, 9. — У Бу-

курешту су избили велики нередизбогтешких услова које су централне силе наметнуле Румунији. Народ је отворено манифестовао своје дубоко поштовање према Споразуму, који се бори ради спаса Европе од немачке инвазије и за права малих народа.

Париз, 9. — Председник Француске владе г. Клемансо, вративши се са фронта, изјавио је: да је француска линија несаломљива и да треба имати потпуно поуздање у исход предстојећих борби.

Париз, 9. — Дописник *Морнинг Поста* на енглеском фронту јавља: Немачки заробљеници причају, да је кајзер приспео на фронт у Фландрији, где ће почети офанзива. Али ма шта да се деси, Савезници су готови на сваку евентуалност.

Берн, 9. — Руска црноморска флота у Одеси ставила се под команду украјинске владе.

Берн, 9. — Побуна у вилајету Смирне све више се шири.

Рим, 9. — *Ђорнале д'Италија* сазнаје, да фон Тирпиц употребљава сва средства да обори фон Капеле и изазове акцију флоте.

Њујорк, 9. — Приликом свечаности Црквеног Крста, председник Вилсон је рекао између осталог: Ја »тврдим да сам одмах осетио намеру немачких предлога о миру и изјављујем да су они лишени сваке искренности. Што се мене тиче, ја хоћу да помогнем Русији и Француску, које су рањене и којима треба наша помоћ. Ми смо горди што ратујемо за човечанство. Ако непријатељ жели мир, треба да изнесе своје услове. Ми смо наше изложили и он их зна. Наша непоколебљива одлука да добијемо рат припомоћи ће да покажемо нашу силу и покажемо је са последњом енергијом.»

Са нашег фронта

Српски званичан извештај Солун, 9. маја
8. маја слаба ватрена активност.

СРПСКИ МАГАЦИН

ДУШАНА СТОЈАНОВИЋА
Навазија Лимбо ул. бр. 36
поштом од хотел Паризи
ка Покривеки Чаршвији
прва улица десно
у непосредној близини Бурмали џамије

Има на стоваришту разне сорте гарантирано чистог природног вина у буради-ма и флашама, које нарочито препоручује српским менаџерама. Магацин је обилно снабдевен коњаком, ливерима, ракијом и осталом робом. Продаја на велико и на мало. Цене умерене.
9-30

СИФИЛИС и све венеричне болести лечи са потпуним успехом
директор болнице венеричних болести у Солуну
Д-р ХРИСТ. ХРИСТОДУЛУ
прима у својој клиници:
од 3 до 6 и по час. по подне
ул. Егнатија бр. 314, улаз
из ул. Методио 15. 3-30

Штампарија
»Велика Србија«